

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

© *Жанна ОЧЕРЕТЯНА, Тарас ГОРОДНЯК*

V ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «МУЗЕЙ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ»

**(м. Дніпро, Дніпропетровський національний історичний музей
імені Д.І. Яворницького, 18–24 вересня 2018 р.)**

Сучасний музей розсуває просторові рамки й виходить за межі звичного розуміння статусу сховища реліквій. Він стає центром громадського життя, важливим інструментом впливу на світогляд громадян, а тому має бути сучасним і цікавим. Нині музеї України намагаються запроваджувати нові форми роботи із відвідувачем. Місцем для презентації здобутків у регіональному контексті з 2005 р. стало місто Дніпро.

З 18 до 24 вересня 2018 р. на базі Дніпропетровського національного історичного музею імені Д.І. Яворницького відбувся V Всеукраїнський музейний фестиваль «Музей та виклики часу». Захід реалізовано за участю Українського культурного фонду. Підтримку в організації та проведенні заходу також надавали Дніпропетровська обласна державна адміністрація та Дніпропетровська обласна рада.

Учасники та гості фестивалю впродовж шести днів обговорювали проблемні питання розвитку та нові напрями музейної діяльності. В основу музейного фестивалю покладено конкурсний та дискусійний складники. Музейники ділилися досвідом із колегами, пропонували нові підходи до роботи, що нині активно впроваджуються в музейній практиці.

Для учасників фестивалю було заплановано три конкурсні програми:

«Мистецтво музейної експозиції – міні-виставки по темі „Музей та виклики часу”»;

Музейні видання: каталоги, презентації, альбоми, оригінальні видання і видавничі проекти, присвячені викликам часу та на вільну тему;

Упровадження музейних програм, акцій, заходів (промоушен).

Оцінювали музейну продукцію згідно із сучасними вимогами запрошені до складу журі провідні фахівці на чолі з кандидатом історичних наук, старшим науковим співробітником відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України Ю.К. Савчуком.

Учасниками музейного фестивалю стали 57 музеїв, заповідників, громадських організацій та видавництв різного профілю з 17 областей України. До Дніпра прибуло близько 140 музейників.

20 вересня об 11:00 на музейному майданчику відбулося офіційне відкриття фестивалю. Біля пам'ятника Д.І. Яворницькому лунали мелодії у виконанні духового оркестру Оперативного командування «Схід». З промовою виступили Н.Г. Першина – начальник управління культури Дніпропетровської обласної державної адміністрації; Н.І. Капустіна – засновниця та незмінний директор фестивалю, директор Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.І. Яворницького; С.Л. Лаєвський – директор Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського. У своїх виступах вони акцентували на важливості проведення такого фестивалю, виникненні ідеї та концепції його проведення задля того, аби музеї із різних регіонів України мали можливість презентувати свої досягнення та за допомогою здорової конкуренції рухатися вперед, розвиватися та вдосконалюватися.

У цей день відбувся захист 27 музейних креативних проектів, що розгорнулися в чотирьох залах музею та стали частиною конкурсу «Мистецтво музейної експозиції – міні-виставки по темі „Музей та виклики часу”». Серед презентованих проектів найбільше вразили такі:

Художньо-меморіальний музей І.Ю. Рєпіна. м. Чугуїв – «Я – людина чи електротат: раціон обираєш ти»;

Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького – «Обличчя ворога»;

Чернігівський обласний художній музей ім. Григорія Галагана – «Живий музей від „Живої шафи”»;

Кіровоградський обласний художній музей – «На перехресті часу»;

Дніпровський технічно-історичний музей «Машини Часу» – «Автомобіль-мистецтво».

У стінах наукової бібліотеки відбувся круглий стіл «Українсько-єврейська зустріч: Проект “Музеї в Україні”», який модерував Канадійський Благодійний Фондом. УЄ висвітлює українсько-єврейські взаємини та вплив громад одна на одну впродовж століть. Під загальним гаслом «Наша історія неповна без історії кожного з нас» учасникам фестивалю було презентовано багаторічні напрацювання та запропоновано партнерські відносини та співпрацю.

21 вересня впродовж дня відбувалася демонстрація електронних візитівок музеїв, програм, акцій та проектів, що активно впроваджуються в музеях. Участь у музейному промоушені взяли 36 музеїв.

У ході конкурсу музейної промоції співробітники Національного музею історії України у Другій світовій війні, зокрема завідувач наукового відділу з питань музейної інформації та комунікації Жанна Очеретяна та провідний екскурсовод музею Тарас Городняк, презентували заходи та проекти, які реалізуються на базі зазначеного закладу. Серед них особливе місце належить музейному освітньому проекту «Портрети UA», присвяченому українцям – Праведникам народів світу. Науковці розповіли учасникам конкурсу про мету та завдання проекту, запросили колег до співпраці. Увагу музейників було акцентовано й на виставковому проекті «Праведний шлях: українці-рятівники», що невдовзі відкриється у стінах музею. Виставка присвячена українцям – Праведникам народів світу. Увага науковців музею нині зосереджена на цих непересічних особистостях, які, часто ціною власного життя, рятували євреїв у роки Голокосту.

У рамках фестивалю проведено інтерактивну лекцію «Позитивний імідж як запорука успіху музею» та круглий стіл «Інноваційні динамічні технології в музеї». Окреслені теми нині є актуальними для музейників, оскільки здобуття нових знань у царині новітніх технологій є досить важливим для роботи сучасного музею.

На фестиваль було подано 55 заявок на конкурс музейних видань: каталоги, презентаційні альбоми, оригінальні видання й видавничі проекти, присвячені викликам часу, а також на вільну тему. 22 вересня відбулася презентація видань конкурсній комісії.

Серед представлених:

Волинський краєзнавчий музей. Музей волинської ікони: книга-альбом / Александрович В.С., Василевська С.І., Вигодник А.П., Єлісеєва Т.М., Карпюк Л.А., Ковальчук Є.І., Міляєва Л.С., Силюк А.М. – К.: АДЕФ-Україна, 2016. – 400 с., іл.

Чернігівський історичний музей імені В.В. Тарновського. Зайченко В. Вишивка Чернігівщини. Рушники. Каталог колекції Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського. Наукове видання. – К.: Родовід, 2018. – 256 с., іл.

Чернігівський історичний музей імені В.В. Тарновського. Ситий І. Козацька Україна: печатки, герби, знаки та емблеми кінця XVI – XVIII століть. – К.: Темпора, 2017. – 972 с., іл.

Державний історико-архітектурний заповідник у м. Святогірську. Дедов В.М. Святогірський історико-архітектурний заповідник: Збереження, дослідження, реставрація культурної спадщини. 1890–2015 / В.М. Дедов. – Харків, 2016. – 332 с.

Для всіх учасників та гостей фестивалю була передбачена цікава й змістовна культурна програма. Зацікавлені особи мали змогу побачити вечірню театралізовану екскурсію «Володарі Степу: Полівці». Їхня історія на тисячоліття застигла в камені. Усім відомі чоловіки-воїни, але цього разу йшлося про степових половецьких жінок, було реконструйовано їхні образи та вбрання. Відбулася презентація соціокультурного проекту «Люди, постаті, герої міста на Дніпрі» (Меморіальний будинок-музей Д.І. Яворницького) та майстер-клас з декоративно-прикладного мистецтва «У розмаїтті творчості» (Музей «Літературне

Придніпров'я»). Гості відвідали Музей «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні», Технічний музей «Машини часу», музей «Громадянський подвиг Дніпропетровщини в подіях АТО».

У рамках V Всеукраїнського музейного фестивалю «Музей та виклики часу» також було проведено історичний форум «Друга світова війна: український погляд». Провідні українські історики дискутували на такі теми: «У пошуках правди: родинна та суспільна пам'ять про Другу світову війну», «Достовірна історія війни: ідентифікація та популяризація», «Друга світова в інформаційній війні: політика, масова культура, ЗМІ», «8 та 9 травня: як відзначати?». Під час форуму вчені порушували актуальні теоретико-концептуальні та практичні аспекти воєнного темарію. Для музейників корисним було визначення репрезентаційних орієнтирів в експозитарному просторі, актуалізація науково-освітнього та патріотично-виховного потенціалу військово-історичних і краєзнавчих музеїв.

24 вересня у приміщенні Дніпропетровської філармонії відбулося підбиття підсумків конкурсів, нагородження учасників та урочисте закриття фестивалю. Перше місце в конкурсі міні-експозицій здобув Чернігівський історичний музей імені В.В. Тарновського з легендарним експозитом «Кулеметний станок на дорогах АТО. З історії одного музейного експоната». У промоушені крацим виявився Національний музей медицини України, а «Скарби Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського» – краций каталог музейних колекцій.

Проведений музейний фестиваль став платформою для наукових та творчих змагань. Він, безумовно, додав інтелектуального заряду, нових імпульсів та ідей у діяльності українських музеїв, оскільки сьогодення потребує від музейників креативності, цікавих сучасних форм роботи. Плідна творча робота в такому форматі дає можливість відкривати нові горизонти в усіх сферах складної, але вкрай потрібної для суспільства музейної діяльності. Фестиваль став важливою віхою в культурному житті музейного середовища України. Це можливість зростання, підвищення професійного рівня музейників, розширення зв'язків та обмін досвідом.